

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

”Så låtsas vi att jag sjunger så att du sjunger”

Aktionsforskning om förskolebarns möten
och samspel kring scenen.

Charlotte Otterdahl

2014-05-23

Dokumentation av systematiskt kvalitetsarbete inom kursen:
Kurs: Kvalitetsarbete genom Aktionsforskning (PDA107), 7,5 HP
Maj, 2014

Innehåll

Inledning.....	3
Förutsättningar	3
Förskolan.....	3
Förskolans systematiska kvalitetsarbete.....	3
Process.....	5
Kartläggning av utvecklingsområde.....	5
Förskolans kvalitetsarbete	5
Frågeställning	6
Förberedelse inför aktion	6
Beskrivning av aktion.....	7
Scen med rekvisita	7
Verktyg.....	7
Filminspelning.....	7
Loggbok	8
Resultat.....	9
Analys.....	9
Barns samspel med material.....	9
Nytt material.....	9
Möbeln och materialet är i fokus.....	9
Mikrofonen är central	10
Barns samspel med andra barn.....	10
Samspel med varandra	10
Språklig kommunikation	10
Konflikter	11
Reflektion	12
Diskussion om kvalitetsarbetet.....	12
Barns samspel med material.....	12
Barns samspel med andra barn.....	13
Hur går vi vidare?.....	14
Det egna lärandet.....	15
Litteraturlista	16

Inledning

Att genomföra kursen kvalitetsarbete genom aktionsforskning kändes spännande eftersom jag har en nuvarande kollega och flera kollegor jag jobbat med tidigare som slutfört kursen och de har pratat varmt om den. Jag hoppades att det skulle ge mig möjlighet att utöka och förnya mina kunskaper genom ny litteratur eftersom det var fjorton år sedan jag avslutade universitetsstudierna till förskollärare. Jag ville även öka mina kunskaper om systematiskt kvalitetsarbete, eftersom detta utvecklats mycket de sista åren och jag inte känt att jag fått någon djupgående utbildning om detta. Därutöver var jag intresserad av hur aktionsforskningsarbetet skulle gå tillväga och att lära mig att förenkla litteraturkopplingen med det vi arbetar med.

Nylund, Sandback, Wilhelmsson och Rönnerman (2010) beskriver att aktionsforskning innebär en planerad förändring i verksamheten vilken sedan genomförs och som slutligen utvärderas. Detta arbete sker systematiskt i en process där resultatet knyts samman med olika teorier och litteratur. Aktionsforskning är ett bra verktyg att använda sig av för att bland annat öka kvalitén i förskolan.

Denna aktionsforskningsrapport handlar om arbetet med att förändra ett hörn på en förskola med en scen och därefter fokuserades på att se vilket samspel som skedde kring scenen. Både angående barns samspel med material och barns samspel med andra barn.

Förutsättningar

I följande avsnitt beskrivs förskolan där kvalitetsarbetet bedrivs. Så även förskolans nuvarande systematiska kvalitetsarbete och förutsättningarna för detta.

Förskolan

Kvalitetsarbetet är genomfört på en nybyggd förskola som öppnade i oktober 2012. Förskolan ligger i ett litet samhälle cirka en mil norr om Varberg. Förskolan har tre avdelningar varav två avdelningar för barn mellan ett och fyra år (sexton barn per avdelning). På den tredje avdelningen, där detta kvalitetsarbete drivs, är barnen mellan tre och sex år. På avdelningen är arton barn inskrivna varav fem flickor och tretton pojkar. På förskolan arbetar det sammanlagt elva pedagoger varav alla är utbildade förskollärare. Utemiljön på gården är av varierat underlag med stor del av förutbestämda lekmaterial så som gunga, rutschkana och hinderbana. Inomhus på avdelningen finns det en hall, ett förråd som är omgjort till sinnesrum och tre stora rum med kala vita väggar och stora fönster.

Förskolans systematiska kvalitetsarbete

Det systematiska planerings och utvärderingsverktyget som arbetas med på förskolan är inspirerat av en föreläsning av Ann-Charlotte Lindgren. (hösten 2012) Därefter har den utarbetats utav utvecklingsgruppen i vårt område. Frågeställningarna som behandlas i denna manual är: Varför/mål - kompetenser vi vill utveckla i vår verksamhet och vad/fokus - där läroobjekt väljs ut. Därpå väljs hur och med vilken metod vi vill jobba med barnen, koppla till

forskning och vilka verktyg som skall användas att dokumentera på. Efter en tid görs en utvärdering, där resultatet presenteras med vad vi har uppnått. Därefter kommer analysen, då vi ser hur arbetet märks i verksamheten och till sist sätter vi upp nya mål och nya konsekvenser för vår planering. Även här kopplas arbetet till ny forskning. (Forsberg & Josander, 2013) Detta arbetar vi systematiskt med, främst vid kvalitetstiden, som varje avdelning har fyra timmar varannan vecka. Annan pedagogisk personal är tillsammans med barnen den tiden. Andra tillfällen som ger möjlighet till arbete med detta systematiska verktyg är arbetsplatsträffarna, som vi har en gång i månaden, två och en halv timme per tillfälle. Uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten skall göras kontinuerligt och systematiskt, detta görs vid dessa tillfällen, på planeringsdagen och utvärderingsdagen varje termin (Skolverket, 2010). På utvärderingsdagen i juni utvärderas förskoleåret genom en sammanfattande analys över förskolans utvecklingsarbete, fokusområden och bedömning av hur vi uppfyllt målen i läroplanen för förskolan. Vid bedömningen av målen diskuterade vi i arbetslaget om detta var en bra metod eftersom alla har olika värdegrund och ser och värderar på olika sätt. Nylund et al. (2010) anser att:

Målmedvetna pedagoger med ett barnperspektiv på förskolan är ofta mer kritiska till i vilken grad de uppfyller målen det leder till att kvaliteten tycks sämre ju högre ambition pedagogerna har, när det i själva verket kanske är tvärtom. (s.88)

Denna utvärdering tar sedan vår förskolechef del av och gör en sammanfattning över alla förskolor i området.

Fler förutsättningar för vårt systematiska kvalitetsarbete är föräldrasamtalen som inträffar två gånger per år. En gång på hösten då föräldrarna berättar om sitt barn och vi pedagoger informerar om vilka mål vi kommer arbeta med i vårt område. I år är dessa, barns inflytande på och i verksamheten och utvecklande lärmiljöer (inne och ute). Föräldrarna har möjlighet att komma med idéer hur verksamheten kan utformas. På våren träffas föräldrar och pedagoger igen, då påvisar vi vad som hänt under året i verksamheten och utvärderar den tillsammans med föräldrarna.

Process

I följande avsnitt redogörs för processen till valet av kvalitetsarbetet och hur vi kom fram till frågeställningen. Beskrivning av aktionerna och vilka verktyg som använts i aktionsforskningen finns även med på denna del.

Kartläggning av utvecklingsområde

Grunden för kartläggningen av utvecklingsområdet var flera olika delar, så som föräldrantervjuer vid föräldrasamtal, då föräldrar berättar om vad barnen är intresserade av just nu. Vid dessa påtalade flera föräldrar barnens intresse för musik. Även barnintervjuer, då barnen fått berätta vad de tycker om att göra på förskolan och vad de vill göra. För att synliggöra tog barnen kort med läsplattan på deras tre favoritsaker. Strandberg (2006) förordar att man ska fråga vad barnen tycker om och ta kort på olika miljöer. Sheridan och Pramling Samuelsson (2009) betonar att barns möjlighet att påverka bör omfatta betydligt fler områden än vardagsinflytande, utan likaså om att vara öppen för vad barnen är intresserade av, därtill att ha vetande om hur detta kan användas. Dessutom har även observationer legat till grund för kartläggningen, då vi till exempel har uppmärksammat att barnen gillar att trumma. När de vill lyssna på musik med läsplattan, går de runt med den och har inget självklart ställe att vara för att lyssna och dansa. Dessutom gillar barnen att klä ut sig, men går även då mest runt, utan att inte då heller ha någon fast plats att vara. Utifrån dessa delar enades vi om att musik och teater var utgångspunkten för vårt utvecklingsarbete. Per Bernemyr förespråkade på föreläsning (2014-01-07) om vikten av dans och musik, eftersom det är ett demokratiskt språk.

När utvecklingsområdet därefter skulle kartläggas grundligt för att undersöka vad som skulle fördjupas i. Inleddes arbetet genom en tankekarta där allas tankar och förslag blev hörda. Rönnerman (2012) menar att förändringsarbetet förankras i arbetslaget vid användning av en tankekarta. Detta ökar även delaktigheten i arbetslaget och det synliggörs vad som görs i praktiken samt att det är lättare att kunna enas om eventuella förbättringsområden. Genom tankekartan landade det i att vi ville utveckla en plats för barnen där barnen har möjlighet att få utlopp för musik och teater. Enligt våra föreställningar kan en scen vara en plats där barnen får utrymme och förutsättningar för framträdanden. En annan aspekt som vägde in var att eftersom förskolan är relativt nyöppnad och då det tar tid att utveckla innemiljön, finns det fortfarande en del tomma ytor som går att utveckla. Dessutom är ett av förskolans områdesmål utvecklande lärmiljöer, därför togs tillfället i akt att aktionsforska i denna miljö, genom att förändra ett hörn i ett större rum med en scen. Att ha en scen där barnen kan uttrycka sig genom musik, dans, gå in i roller och använda sig av olika rekvisita följer Varbergs kommuns vision 2025: Västkustens kreativa mittpunkt (Varbergs kommun, 2011).

Förskolans kvalitetsarbete

För att bestämma vad som skulle undersökas först, när scenen tillfördes, valdes utifrån tankekartan att se på de olika samspelet kring scenen. Både samspelet mellan barnen och materialet och samspelet mellan barnen. Utgångspunkten för detta var två av sex av Strandbergs (2006) aspekter, artefakter och interaktioner, för att undersöka rummens resurser för lärande. Vi begränsade oss till dessa samspel för att det skulle vara hanterligt. Strandberg (2006) menar att tillgång till artefakter, verktyg och tecken, är viktigt för att det ska ske ett lärande. Detta kallar enligt Strandberg (2006) Vygotskij för barnets kulturella utveckling. Sambandet mellan materialet och barnen intresserade oss och ville veta mer om. Dessutom

ville vi fördjupa oss i samspelet mellan barnen, interaktionerna. Strandberg (2006) menar att för att göra det lättare för interaktioner behöver barnen ha tillgång till rum som underlättar samspel. Vidare uttrycker författaren:

Tillgång till andra människor är det nav som all utveckling snurrar kring. Vygotskij återkommer hela tiden till det han kallar ”utvecklingens allmänna lag”, den som handlar om att all utveckling uppenbarar sig två gånger, först på en social och sedan på en individuell nivå; först som faktiska fysiska relationer mellan människor, sedan som tankearbete inom individen. (s. 27)

En anledning till att vi var intresserade av samspelet mellan barnen var eftersom vi förskollärare upplevt att när barnen har saker att berätta för varandra, i olika konstellationer och storlek på grupper, finns det svårigheter att lyssna och visa hänsyn för varandra. I förskolans verksamhetsplan (Åskloster förskola, 2013) är respekt en av de fyra grundstenarna, där det betonas att vi som pedagoger vill vara goda förebilder och ge dem förståelse för andra människor och vikten av att värna om varandra.

Att ha ett bra samspel med andra är av vikt i framtida liv anser vi. Några som betonar betydelsen av vikten av samspel är enligt Brodin och Hylander (2002) Daniel Stern som beskriver i sin utvecklingspsykologiska teori att upplevelsen av sig själv får barnet när det utvecklas successivt genom samspel med andra. Även Vedeler (2009) betonar vikten av social kompetens:

Utvecklingen av social kompetens är grundläggande i varje människas utveckling, oavsett vilka förutsättningar man har. God social interaktion med andra är en förutsättning för att kunna utveckla sin egen potential fullt ut. (s. 9)

Ur läroplanen för förskolan kan flera delar plockas in i att ha scenen som ett pedagogiskt rum för samspel. Dels att barnen ska erbjudas en god miljö för utveckling, lek och lärande. Likaså att förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar respekt, utvecklar sin identitet och känner trygghet i den och att barnen utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, rörelse, sång och musik, dans och drama. Det är även skrivet att arbetslaget ska stimulera barnens samspel (Skolverket, 2010). Det är mot denna bakgrund vi har formulerat vår frågeställning.

Frågeställning

Hur kan scenen vara en mötesplats för samspel?

Förberedelse inför aktion

När vi nu hade formulerat vår frågeställning så var nästa steg att förbereda barnen genom samtal. Några dagar innan scenen togs fram berättade förskollärarna i mindre grupper för vissa barn vid måltiderna att en scen skulle sättas i ett hörn. Det samtalades om vad barnen tyckte behövdes till scenen. Då nämnde barnen bland annat kläder, mikrofoner, instrument och något att stå på.

När förändringarna i rummet skulle göras var det fokus på att scenen och materialet skulle vara enkelt och funktionellt, detta betonar Strandberg (2006) att när miljöer utvecklas skall man i första hand forma rum som skall främja aktiviteter för utveckling och lärande och i andra hand se utmärkta ut, när någon kommer och tittar på dem.

Beskrivning av aktion

Scen med rekvisita

Aktionen startades genom att förskollärare och barn ändrade om i rummet, genom att ett stort högt bord och stolar som stått rakt fram flyttades till fönstret till höger i rummet. Även ett hyllplan flyttades till andra sidan så att det skapades mer plats i hörnet. Där placerades scenen som var skapad av en bordskiva. En gammaldags spegel hängdes upp på väggen och dessutom tillfördes olika utklädningskläder. Dessa hängdes upp på krokar. Två barn sa ”Jag vill inte vara på scenen” och ett annat barn gick upp på scenen och ville ha hjälp av förskolläraren att ta på en klänning. Förskolläraren frågade om det behövdes någon mikrofon, det tyckte barnet. Så då gjordes dessa tillsammans med barnen av hushållspappershållare, en stor flirtkula och tejp. Vi diskuterade om vi skulle visa bilder och framträdanden på en scen innan vi tog fram scenen, men vi ville inte sätta begränsningar för barnens fantasi och kreativitet.

Efter en vecka gjordes ytterligare en liten aktion då två sagopåsar tillfördes till scenen. Tygpåsarna innehöll sagorna ”Nallen och Fåret” och ”Sagan om flodhästen”. Dessa sagor är kända för en del av barnen, då det tidigare har arbetats med dem i barngruppen. Introduktion av sagorna gjordes genom att en förskollärare satt på scenen och berättade en av sagorna. Barnen satt runt scenen och lyssnade samt var delaktiga bland annat genom att svara på frågor och berätta saker kring sagan. Efter ytterligare en vecka tillfördes två gitarrer och några nya kläder. Med dessa aktioner var förhoppningen att barnen skulle känna att det tillfördes något nytt och att det skulle ske nya samspel.

Verktyg

Eftersom aktionsforskningen genomförs genom studier i den egna verksamheten, blir verktygen grundläggande för att kunna skapa distans till det som är välkänt (Rönnerman, 2012). De verktyg som användes för att följa utvecklingsarbetet med aktionerna var filminspelning och loggbok, en djupare beskrivning följer här.

Filminspelning

Filminspelning valdes eftersom vi anser att vi missar minsta möjliga av vad som händer vid scenen då. Dessutom berörs inte forskningen på vårt minne, eftersom allt finns kvar på filmen och samma händelse kan tittas många gånger. Detta är något både Björndal (2005) och Rönnerman (2012) lyfter fram som ljud och videospelningarnas fördelar. Björndal (2005) anser vidare att observationerna bevaras och att den stora rikedom av detaljer som blir bevarade är styrkan. Författaren menar även att konstellationen av ljud och bildinspelningar är den mest komplexa och exakta formen av registrering av verkligheten som finns. Fördelen med att filma är att allt inom kameran kommer med, däremot är den inte hur vid som helst, så att en del kan missas. I stället finns ljudet då, så att det som inte syns kan man ändå få med på ett sätt genom ljudet. Är det många barn samtidigt i rummet och många olika samspel kunde det vara svårt att urskilja vilka ljud som tillhörde vem.

Filmningen genomfördes genom att en läsplatta stod på ett bord bredvid scenen med fokus på, på och bredvid scenen. Det filmades när scenen sattes fram och vid vissa tillfällen sattes läsplattan igång vid en viss tidpunkt och så fick vi se om någon befann sig på scenen då och vad som skedde. Ibland sattes läsplattan igång när vi såg att det var barn på scenen. Det hände

att när det var barn på scenen så tog batteriet slut eller att filmningen avslutades genom att något barn var intresserad av att titta på filmen de varit med i. Det förekom även att när tidpunkten kom för att filma eller att aktiviteter iaktogs var batteriet slut. Det är ännu en nackdel att filma med läsplatta. Detta krävde planering eftersom läsplattan används mycket och batteriet tar slut med jämna mellanrum. Vilket har hänt någon gång och då har loggboken varit ett bra komplement. Något som försvårat arbetet med att filma med läsplattan är att vi endast har en läsplatta per avdelning och eftersom läsplattan används till många användningsområden, kan det vara många som kan behöva den samtidigt. 11 filmer med totalt 55,31 minuter har filminspelningarna sammanlagt bestått av.

Loggbok

Loggbok användes när samspelet vid scenen observerades. En strukturerad loggbok valdes, reflektionsloggboken, som består av två flikar. Dessa är beskrivande och tolkande och reflekterande (Björndal, 2005). Rönnerman (2012) lyfter fram tre positiva funktioner med dagboksskrivandet, som hon benämner det. För det första kan den bli som ett extra minne, den kan även vara ett underlag för kommande diskussioner och den kan även underlätta för problemidentifiering.

Vi valde loggbok eftersom vi inte använt det tidigare tillsammans i vårt nya arbetslag och att det är ett verktyg som kan användas inom många olika områden. Loggboken är heller inte så tidskrävande och detta vägde också in i valet eftersom vi har ett tidspressat schema under dagen. Loggboken är även ett sätt att få ner våra reflektioner mer, något som vi efterfrågat i arbetslaget, för att lättare komma ihåg vad som skett och lyfta på kvalitetsplaneringarna. Björndal (2005) betonar att genom att använda oss av loggbok sätter man på ett systematiskt sätt av tid för eftertanke av den egna praktiken, vilket vi hoppas ska kunna underlätta vårt arbete. Under fem tillfällen har det antecknats aktiviteter i reflektionsloggboken.

Resultat

I följande avsnitt redogörs först hur analysen har genomförts. Därefter presenteras resultatet. Resultatet är indelat i två huvuddelar, barns samspel med material och barns samspel med andra barn, beroende av analysens utgångspunkt. För att underlätta läsandet är även underrubriker inlagda.

Analys

När verktygen loggbok och filminspelning analyserades var utgångspunkten även här två av Strandbergs (2006) sex aspekter vid förändringar i miljön: Artefakter, vilka verktyg har barnen tillgång till? och interaktioner, vilka samspel är möjliga? Första gången när materialet gick igenom skrevs endast samspelet mellan barnen och materialet ner. Därefter kategoriserades empirin och mönster urskiljdes. I andra omgången materialet gick igenom fokuserades på samspelet mellan barnen och tillvägagångssättet var som vid föregående tillfälle. För att förtydliga resultatdelen har jag valt att lägga in vissa delar som citat från filmerna av vad barnen gjorde och sade. Namnen på barnen är fingerade.

Barns samspel med material

Nytt material

I utvecklingsarbetet när en stor aktion först genomfördes när scenen och material tillfördes och därefter småaktioner, när det tillfördes ytterligare nytt material. Då verkade det som att uppträdandena fick ny näring och aktiviteterna och samspelet mellan barnen och materialet ökade.

Vid två tillfällen uttalade barn att de inte visste vad scenen var för något. När vi tog fram scenen frågade Stina fem år: ”Vad är det?” Julia fem år benämnde vid ett annat tillfälle scenen som ”den vita, där borta”.

Möbeln och materialet är i fokus

När barnen var i rummet med scenen och gjorde olika aktiviteter var det markant att barnen befann sig mestadels på scenen. Bland annat då de använde sig av rörelse till exempel hoppade och dansade. Då barnen har använt sig av instrument har instrumenten varit i fokus i deras uppträdanden. Likaså när barnen använt sig av utklädningskläder har de fått en dominerande betydelse, bland annat genom att de har hållit ut kjolen när de snurrat och speglat sig i olika poser. Scenen har även blivit en samlingspunkt vid de tillfällen då både pedagoger och barn berättat sagor. De barn som har varit med i aktiviteten, har hittat platser runt scenen då de kunnat se materialet i sagopåsarna. Vid varje observerat tillfälle en pedagog berättat saga på scenen, har en eller flera barn direkt efteråt återberättat den igen. Materialet i sagopåsarna har delvis använts som berättande av sagor och imiterande av figurerna. Likaså användes de så här:

Stina fem år sitter på scenen med en sagopåse med olika djur. Arvid fyra år sitter bredvid scenen. Stina tittar ner i påsen och säger: ”Sen kan man ha vissa djur, dessa säger kwak, kwak, kwak. Vet du vad det är?” Arvid säger: ”Ja, en anka”.

Mikrofonen är central

Efter att barn och förskollärare tillverkat mikrofoner, föreföll det som att mikrofonerna blev väldigt centrala i uppträdandena på scenen. Både när ett barn varit på scenen ensam och när det har varit flera barn på scenen. Det har också uppkommit konflikter kring mikrofonerna om vem som ska hålla, om de ska ha några och hur många de ska ha. Detta återkommer i delen samspel mellan barn och barn. Mikrofonerna som verktyg har haft många olika användningsområden så som mikrofon vid intervju, hålla i, tala i, tralla i och sjunga barnsånger, fantasysånger och poplåtar i. Här är ett exempel när mikrofonen används till att förtydliga ett budskap:

Pelle fyra år sitter tillsammans med fem andra kompisar bredvid scenen. De lyssnar och tittar på saga som berättas av förskollärare på scenen. En mikrofon står bredvid Pelle. Mitt under sagan tar Pelle upp den och för mikrofonen till munnen och säger ”duktig att hitta flodhästen”.

Barns samspel med andra barn

Samspel med varandra

Av tillfällena som observerades på scenen var det mer än dubbelt så många gånger två eller fler barn på scenen samtidigt, än att de stod ensamma. När de stod på scenen tillsammans har socialt utbyte skett. Samspel har blivit verklighet genom att barn dansat och sjungit tillsammans. Barnen har även härmat varandra bland annat genom skratt, säga ”yes” och klappa händerna. Vid ett tillfälle då två barn står på scenen kommer ett barn på att de ska mima. Då sker samspelet så här:

My fem år och Julia fem år står på scenen och sjunger ”My heart will go on” med svag röst. My säger ”åhmen vi sjunger högt”, då börjar båda sjunga med starkare röst. När de sjungit en stund börjar Julia klappa händerna, My också. Sedan gör Julia några danssteg fram till kameran och därpå tar My danssteg fram och sen tillbaka till scenen. Därefter går Julia bort från scenen och säger ”Vänta, du sjunger så här, så låtsas vi att jag sjunger som du sjunger, det är så här (visar), så sjunger jag, okej. Nu sjunger du”. My mimar på scenen och Julia sjunger en bit bort. När de sjungit en stund säger My: ”du måste vara här, men va här”. Då kommer Julia tillbaka till scenen och båda står och sjunger.

Samspelet mellan barnen förefaller att öka om båda två eller alla tre är på scenen. Ett exempel på detta:

Stina fem år står på scenen, gör danssteg och testar klänningen. Otto fem år har gått in i rollen som en katt och befinner sig bredvid scenen, han jamar högt. My fem år kommer upp på scenen och vill vara med och sjunga. Stina håller mikrofonen och Stina och My sjunger i den växelvis. Otto fortsätter jama högt, söker ögonkontakt och krasar på Stinas kjol. Efter en stund kryper Otto jamaandes upp på scenen och då håller Stina mikrofonen till Ottos mun.

Språklig kommunikation

Det har skett både envägskommunikation och tvåvägskommunikation, där tvåvägskommunikationen har varit dominerande. Vid envägskommunikationen har det ena barnet varit kontaktsökande eller att det andra barnet inte svarat. Likaså har envägskommunikationen varit framträdande när ett barn varit på scenen och andra barn

bredvid. Bland annat vid tillfällena då något barn på scenen berättat saga likaså när barn beskrivit djur i påse och andra barn skall gissa vad det är. Vid tvåvägskommunikationen har kontakten oftast fungerat växelvis.

Konflikter

Vid vissa aktiviteter verkar det vara barn som är mer dominant och bestämmer. Bland annat vad de ska sjunga, vem som håller mikrofonen och att barnet bredvid scenen ska vara tyst. Det har skett konflikter då barn varit oense om vem som ska ha mikrofoner och vad de ska göra. Likväl har det skett konfliktlösningar såsom:

Stina fem år sitter på scenen och berättar en saga. Bo fem år sitter bredvid, säger ”här kommer en nalle”. Då säger Stina ”Äh, nu berättar jag” och Bo avslutar med ”men man kan berätta tillsammans också.”

Reflektion

I följande avsnitt kommer resultatet diskuteras och kopplas samman med litteratur. Här lyfts egna reflektioner och tankar kring resultatet Även i denna del är det indelat i två huvuddelar, barns samspel med material och barns samspel med andra barn. Likaså underrubrikerna är likadana som i resultatdelen för att underlätta läsandet. Slutligen lämnas ett förslag till vidare forskning och tankar kring min egen utveckling under denna kurs.

Diskussion om kvalitetsarbetet

Barns samspel med material

Nytt material

Att vi utökade materialet på scenen succesivt genom små aktioner var lyckat, eftersom samspelet ökade då. Detta är något att tänka på i all verksamhet på förskolan, att det krävs att det tillförs ny näring till exempel genom nytt material eller nya tankar, för att aktiviteter skall fortsätta.

Eftersom det var barn som inte visste vad scenen var för något och inte benämnde den som scen, känns det som att vi inte hade förberett alla barnen tillräckligt. Tanken var att vi skulle förändra miljön och att barnen skulle få möjlighet att använda scenen. Av den orsaken att förberedelserna av barnen gjordes lite sporadiskt och att alla inte var delaktiga kan ha spelat in. Dessutom har vi inte varit tydliga med att benämna scenen vid namn. Vet man inte vad det är eller vad det heter kan det vara svårt att använda och utnyttja scenen. Vi borde implementerat arbetet ännu mer och låtit barnen varit ännu mer delaktiga än vad de var. Strandberg (2006) poängterar att det är bättre när vuxna och barn tillsammans reflekterar och förändrar miljöer tillsammans. Vidare betonar författaren vikten av delaktighet och att om förändringar görs i miljön ska barnen vara delaktiga, annars kan det leda till främlingskap. Delaktighet är väldigt viktigt och där upplever jag att vi inte nådde ända fram. Vi skulle kunna gjort en tankekarta tillsammans med barnen. Fler barn skulle kunna varit med vid de förberedande samtalen och vid tillfället när scenen togs fram. Då tror jag att scenen hade använts av fler barn oftare.

Möbeln och materialet i fokus

Det kändes verkligen som att möbeln och materialet hade en stor roll och att det kunde urskiljas ett samspel mellan barnen och materialet eller verktyget som Vygotskij benämner det (enligt Strandberg, 2006). Eftersom det var markant att barnen befann sig mestadels på scenen och likaså att materialet var i fokus vid aktiviteterna kring scenen. Strandberg (2006) menar vidare att verktyg är saker som vi använder när vi utför en handling. Dessutom blir barnet genom verktyget väl bekant med ett kunskapsområde. Vilket stämmer väl med de nya iakttagelserna som är gjorda. Detta är något jag inte lagt någon större vikt vid tidigare, men vid dessa observationer blev det väldigt tydligt. Då det märktes vikten av att ha bra verktyg till barnens lek, för att kunna samspela. Att de blev så centrala kan även bero på att det var en ny möbel på förskolan och nytt material som var spännande. Likaså pedagogernas roll som berättade sagor på scenen och skapade en mötesplats kring scenen kan ha ökat statusen på scenen.

Mikrofonen är central

Trots att mikrofonerna inte var så avancerade, så var de väldigt centrala i aktiviteterna på scenen. Att barnen var delaktiga med tillverkningen kan ha haft positiva följder. Sheridan och Pramling Samuelsson (2009) anser att inflytande och delaktighet är viktigt. Vidare beskriver de att barns delaktighet innebär bland annat att barnen är delaktiga i genomförandefasen. Vilket barnen var här. Dessutom var mikrofoner det första som barnen sa att de ville ha på scenen vid intervjun, vilket kan bero på att det är det som barn lättast förknippar med en scen.

Barns samspel med andra barn

Samspel med varandra

När pojken som var en katt försökte ta sig in i barnens lek på scenen använde han enligt Vedeler (2009) flera olika lyckade strategier för att bli insläppt i andras pågående lek. Pojken försökte skaffa uppmärksamhet med hjälp av ögonkontakt och beröring. Då han sökte ögonkontakt, jamade och krafsade på flickans kjol. Att imitera kamraternas aktivitet är ytterligare en lyckad strategi som pojken använde sig av när han gick upp på scenen. Det var intressant att se hur pojken provade olika strategier och se glädjen när han lyckades samspela och ha gemenskap med de andra barnen på scenen.

Det var även fascinerande att se samspelet när flickorna stod på scenen och turades om att bestämma och när de förstod varandra när de skulle mima. Vedeler (2009) beskriver vad som krävs när man utvecklar en lek tillsammans:

Den sociala utmaningen när det handlar om att utveckla gruppens lek kräver ett perspektiv som sträcker sig över en viss tid. Barnet måste godta och organisera lekens tema och vara flexibelt inför förändringar och krav i leken. (Vedeler, 2009, s. 56)

Det är många delar som skall stämma in när ett samspel sker växelvis och barnen skall fortsätta att utveckla leken vidare. Så som att lyssna på varandra, dela på ledarskapet och det krävs att barnen har liknande förkunskap för uppgiften Även att kunna förklara och förstå varandra vid aktiviteten att mima är avancerad.

Språklig kommunikation

Vid tillfällen då den språkliga kommunikationen oftast var envägskommunikation, var det när ett barn var på scenen och andra barn var bredvid. Var scenen så betydelsefull att den som var på den hade mer makt eller var det materialet och aktiviteten som gjorde det? Samtidigt som scenen kan vara en plats som kan underlätta förtydligandet om vem det är som pratar är det viktigt att scenen inte blir en maktarena.

Konflikter

Alla aktiviteter på scenen var inte ömsesidigt samspel, att de bestämde allt gemensamt, utan det skedde även konflikter. Enligt Vedeler (2009) uppstår konflikter hela tiden i en barngrupp. Vidare anser författaren att konflikter inom kompisgruppen kan vara lärorika, både kognitivt och socialt. Jag anser att en del konflikter säkert kan utveckla människan. Vidare är det viktigt att det finns närvarande vuxna som hjälper till och vid behov handleder vid konflikter. Vid något tillfälle kan konflikterna bero på att inte alla medverkande förstod aktiviteten eller

ville samma sak. Vedeler (2009) benämner detta som att aktiviteten skall vara begriplig, att barnen förstår aktiviteten eller leken och syftet med den. Brodin & Hylander (2002) skriver att det skapas goda relationer mellan barn som delar positiva upplevelser, detta blir sedan till en drivkraft till försoning när de blir oense. Detta känns väldigt positivt och min förhoppning är att en del barn fått goda samspelsstunder med varandra och att detta underlättar vid kommande konflikter.

Att en del barn var mer dominanta än andra blev väldigt tydligt genom filminspelningarna. Detta är något som inte alltid syns när man ger en snabb blick till aktiviteten. En gång när jag kom in i rummet och gjorde en snabb inblick till scenen, berömde jag barnen för att de hade ett så bra samspel, men efteråt när jag tittade på filmen, visade det sig att ett barn styrde det mesta av tiden på scenen. Vedeler (2009) beskriver att de barn som lyckas med sina styrande strategier ofta använder sig av artighetsfraser eller mildrar kraven. Detta känns igen från filminspelningarna från undersökningen. Även om något barn styrde aktiviteten levde den vidare, vilket kan bero på att vid detta tillfälle kändes denna situation acceptabel för det andra barnet.

Uppkomna reflektioner

Trots att det endast är fem flickor på avdelning har observationerna dominerats av flickorna. Frågorna som kan ställas är: var det en aktion som var mest attraktiv för flickornas intresse eller var det kanske de flickor som var med i de förberedande samtalen och vid förändringen av miljön som gjorde de intresserade? En annan aspekt kan vara att miljön på avdelningen, påverkats av att det är dubbelt så mycket pojkar än flickor, så att nu när det kom en scen så kände de att det var något som intresserade dem.

Hur går vi vidare?

För att verka för att scenen skall fortsätta vara en plats för samspel kan filmer visas på olika sorters aktiviteter på olika scener. Likaså kan barnen själva söka och titta efter olika uppträdanden på läsplattan för att få något att relatera till. För att göra barnen ännu mer delaktiga kan de vara mer med och påverka hur scenen skall fortsätta att utvecklas till att bli mer inbjudande till exempel genom draperi, fler instrument med mera. Drömmen hade varit att ha högtalare och en plats för läsplattan att ligga på bredvid scenen, så att läsplattan och musiken blir lättare tillgänglig för barnen. Strandberg (2006) menar att lärandet är beroende av att det finns verktyg som är utmanande, intresseväckande och av betydelse för vad som ska utvecklas. Detta kan hela tiden bli bättre.

Nästföljande att aktionsforskare och dokumentera om, skulle kunna vara pedagogernas roll i att öka samspelet kring scenen. Brodin och Hylander (2002) har som åsikt att för att förskolebarn ska utveckla sin sociala kompetens och inlevelseförmåga på bästa sätt är vardagens alla möten med viktiga vuxna och med andra barn betydelsefulla. Det skulle även vara väldigt intressant att titta på hur mycket som egentligen är positivt respektive negativt samspel och hur barnen upplever det. För att undersöka detta skulle intervjufrågor till barnen kunna användas, för att få barnens bild av samspelet. Det kan ju vara så att vissa barn är nöjda med den roll de har just nu och så får arbetslaget arbeta med och visa på andra samspel.

Det egna lärandet

Denna kurs i aktionsforskning har varit en spännande resa. Jag har verkligen förstått vidden av att hela tiden uppdatera min kunskap med ny litteratur. Under kursens gång kände jag att jag borde läst mer litteratur inför aktionerna så att jag skulle kunna gjort mer och kanske aktivare aktioner än vad som gjordes. Att kritiskt granska texter och händelser i verksamheten tar jag även med mig att jag behöver utveckla.

Något jag vill använda mig mer av i verksamheten är verktygen filminspelning och loggbok, som jag praktiserat i denna kurs. Jag har verkligen förstått vinsten av filminspelning, då man får se på aktiviteten på ett helt annat sätt. Dessutom att titta på filmerna flera gånger med fokus på olika saker, gav en stor möjlighet att se saker på ett helt annat sätt jämfört om jag tittat allmänt på allt på filmerna. Även att ha möjligheten att gå tillbaka och kolla vad som hände om och om igen är värdefullt.

I samband med observationerna vid scenen var det svårt att få in det naturligt att skriva i loggboken. Jag hoppas att vi efter denna kurs kommer igång att använda loggboken i arbetslaget för att enkelt dokumentera vardagshändelser som sker. Något vi kan prova är att, istället för att ha en gemensam loggbok, ha var sin loggbok. Detta kan underlätta skrivandet eftersom det då inte ställs några krav på utformningen och det läses endast av den skrivande. Däremot anser jag att det är viktigt att sätta upp mål inför kvalitetstiden på att till exempel alla i arbetslaget ska ta fram två saker ur loggboken till diskussion.

Förskolans nuvarande systematiska kvalitetsarbete har många likheter med aktionsforskningens gång. Litteratur knyts an i förskolans systematiska kvalitetsarbete men inte i samma omfattning som i aktionsforskningen. Förhoppningen är att denna kurs har väglett mig så att vi kan utveckla litteraturanknytningen ännu mer i förskolans systematiska kvalitetsarbete. Den stora skillnaden på förskolans systematiska kvalitetsarbete och aktionsforskningen är att i förskolans kvalitetsarbete görs analysen efter att vi fått fram resultatet, medan i aktionsforskningen analyseras verktygen för att få fram resultatet. Detta är något jag hoppas att vi kan förändra, att helt arbeta efter aktionsforskningens matris, eftersom att jag ser stora fördelar med att analysera verktygen för att få fram resultatet. Bland annat anser jag att verktygen blir mer betydelsefulla och enligt mig blir då resultaten djupare.

Litteraturlista

Bernemyr, Per. (2014-01-07). *Föreläsning*

Björndal, C.R.P. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. (1. uppl.) Stockholm: Liber

Brodin, M. & Hylander, I. (2002). *Själv-känsla: att förstå sig själv och andra*. (1. uppl.) Stockholm: Liber

Forsberg, Göran. & Josander, Caroline (2013) *Systematiskt planerings- och utvärderingsverktyg för XXX förskola, avdelning XXX. Läråret 2013-2014*

Lindgren, Ann-Charlotte (2012) *Föreläsning*

Nylund, M., Sandback, C., Wilhelmsson, B., & Rönnerman, K. (2010). *Aktionsforskning i förskolan-trots att schemat är fullt*. Stockholm: Lärarförbundets förlag

Rönnerman, K. (red.) (2012). *Aktionsforskning i praktiken: förskola och skola på vetenskaplig grund*. (2., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur

Sheridan, S. & Pramling Samuelsson, I. (2009). *Barns lärande: fokus i kvalitetsarbetet*. (1. uppl.) Stockholm: Liber

Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö98*. ([Ny, rev. Utg.]). Stockholm: Skolverket

Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Varbergs kommun vision (2011) *Vision Varberg 2025*. Hämtad 2014-01-31, från <http://www.varberg2025.se/page/visionen>

Vedeler, L. (2009). *Social kompetens i barngrupper*. Malmö: Gleerups

Åskloster förskola (2013) *Verksamhetsplan*